

av att införpassa honom till ungdomsvårdsskolan kan ifrågasättas. Om man nu vill undvika att sådant inträffar gör man detta allra bäst genom att utöka platsantalet på ungdomsvårdsskolorna så att några nämnvärda väntetider inte behöver uppstå. I varje fall råder man ej bot på detta missförhållande med herr H:s recept.

Till sist. Jag betvivlar ingalunda herr H:s ärliga uppsåt och omtanke om samhällets olycksbarn men när man som herr H. i sin kritik låter

känslan överflygla logiken får man nog finna sig i att få en och annan "örfil". För övrigt tycker jag att herr H. borde vara litet försiktig med att på så lösa grunder som här skett kritisera barnavårdsnämnderna och deras tjänstemän, som — därom kunna vi väl vara överens — ha en svår och krävande uppgift att fylla och som inte böra lastas för förhållanden, som ligger utanför deras rådighet.

Med. doktor HANS HARTELIUS:

Det personliga i polemiken från hr Axelssons sida beklagas av mig och troligen också av läsekretsen. Jag beklagar hr Axelssons dementier i det sista inlägget om hr A:s personliga nitiska engagemang och tillåter mig framhålla, att jag inte tror på detta, vilket är mer än en artighet. Jag beklagar också och tror ej heller på påståendet att vare sig den första eller den andra "örfilen" icke varit avgiven i hastigt mod, något som ju i allmänhet brukar ursäktas rätt mycket. Personligen skäms jag icke alls för mitt känslengagemang i denna fråga och tål väl både den första och den andra "örfilen". Jag är angelägen om att inte ånyo irritera hr A. och vill försöka att undvika att kritisera hans person även i fortsättningen.

Därifrån till saken. Hr Axelsson refererar sin erfarenhet från länsstyrelseplanet. Uttryckligen har jag sagt i min första artikel att jag icke tror att där begås några felaktigheter av nämnvärd betydelse. Hr A. behöver således inte söka övertyga mig om något, som jag sagt redan primärt. Detta är helt onödigt och rätt ologiskt. Men om nu hr A. personligen haft denna uppfattning om att det fungerar väl på länsstyrelseplanet med nuvarande ordning, något som jag icke ifrågasatt, varför biträder han då ett förslag om att denna andra instans skall förändras till en socialdomstol. Är detta logiskt? För min egen del omfattar kritiken ej andra instans utan första i fråga om barns och ungdoms omhändertagande och berövandet av deras frihet. Nu söker hr A. göra gäl-

lande att där inte föreligger någon nämnvärd principiell skillnad, nämligen att barnavårdsnämnd icke i riktigt så stor utsträckning är ensam om att fungera som första instans och gör en jämförelse med förhållandet på nykterhetsvårdens område. En jämförelse som knappast kunde ha valts olyckligare, vilket här närmare skall redovisas.

Vid svenska nykterhetsvårdsförbundets stora rikskonferens i Stockholm den 7—8 november lämnade den nu sittande nykterhetsvårdsutredningens ordförande en redogörelse för de principiella linjerna i utredningens förslag. Därvid framhöll ordföranden att man enligt utredningen i fortsättningen mycket klart bör skilja på frivillig vård och tvångsintagning. I det syftet föreslår utredningen, att bestämmelsen om frivilligt ingående på anstalt enligt 58 § nykterhetsvårdslagen upphäves. Denna frivillighet är ju, som alla initierade väl vet, yttrade ordföranden "en cynisk lek med ord" och icke värdig ett rättssamhälle, där man beflitar sig om klara legala definitioner, vilkas innebörd är uppenbar för medborgarna i gemen. Undertecknad var själv närvarande och tog del av dessa synpunkter, men för att styrka riktigheten av detta har jag tillåtit mig att citera det officiella referatet av vad nämnde ordföranden sade, såsom det införts i Alkoholfrågan nr 8 av 1960. Ordföranden i fråga är landshövdingen i Göteborgs och Bohus län Per Nyström!

För mig innebär frivilligheten något mera än bara ett slappt accepterande av ett tvång och

man gömmer inte faktum "frihetsberövande" bakom en myt om frivillighet. "Rättssäkerheten vid administrativa frihetsberövanden" måste omfatta ej bara formler utan även institutioner och praxis. Min kritik gällde emellertid en utredning och frågan är om denna utredning verkligen har utrett. Bevisbördan är här alltså närmast omvänd. Hr A. fortsätter med att påvisa vissa svårigheter vid andra alternativ och personligen har jag ingen önskan att förneka dem. Det är givet att även för en domstol kan det vara besvärligt att övervaka verkställighet. Emellertid sker redan mångenstädes i Europa att verkställigheten kontrolleras och prövas av domstolarna. I vårt land sker det, när det gäller den villkorliga domen och enligt förslaget till den nya skyddslagen borde den funktionen hos domstolarna ytterligare utvidgas. Något principiellt hinder för att domstolar tar på sig en kontrollerande funktion kan jag icke se att det föreligger.

Ett annat argument hos hr A. är värt att närmare syna. Ur det faktum att barnavårdsnämnderna någon gång återkallar en begäran om plats på ungdomsvårdsskola drar hr A. den slutsatsen att barnavårdsnämnderna också prövar och följer den unges förehavande under väntetiden. Visst är detta ej sällan riktigt. Men vet vi egentligen om detta inte borde ske oftare. Ty detta är direkt glädjande och borde således ytterligare eftersträvas. Jag vill ingalunda att något sådant skall undvikas utan tvärtom att även väntetiden utnyttjas. Att använda detta argument för att man skall utöka platsantalet på ungdomsvårdsskolorna, så att några nämnvärda väntetider inte behöver uppstå, synes mig helt orimligt. Dessa väntetider har sin ytterst ogynnsamma och skadliga inverkan på annat sätt och motivet för att de skall nedbringas skall vara dessa sakskäl och inte att man till varje pris skall få en påföljd verkställd för att visa att barnavårdsnämnden "haft rätt". Men det verkligt viktiga i frågan är

att vi fortfarande inte vet i vilken utsträckning barnavårdsnämnderna verkligen eftersträvar och lyckas hålla sig à jour med den unges utveckling under väntetiden och att terapeutiskt kunna utnyttja den. De erfarenheter som jag har kunnat redovisa är nog för att påkalla en utredning i frågan. Den utredningen borde ha utförts av kommittén för de administrativa frihetsberövandena.

Hr A. kan notera att barnavårdsnämndernas rätta funktion ligger mig ytterligt varmt om hjärtat. Och jag är övertygad om att med en annan och bättre ordning än den nuvarande, skulle deras svåra och krävande uppgift kunna bli lättare och bättre utförd och detta särskilt till fromma för det klientel de har att arbeta med.

I förlitande på den kvalificerade läsekretsens tidskrift har tillåtet jag mig avslutningsvis att ställa följande frågor.

1. Har utredningen verkligen utrett säkerheten vid administrativa frihetsberövanden såsom de nu praktiseras i första instans på barnavårdsområdet?

2. Hur skall vi ställa oss personligen, särskilt vi läkare, i den än mer vitala frågan: Vad sker i det som synes ske med de barn och ungdomar, som samhället berövar friheten? Blir deras ärenden prövade på ett rättvist och samtidigt konstruktivt sätt? Blir de med nuvarande ordning dömda till vård, eller kanske till vanvård? Kan vi få en bättre ordning till stånd?

För de rätt många läkare, som är socialt verk samma, respektive medverkar vid administrativa frihetsberövanden av ovannämnt slag, är detta så viktiga frågor att de inte utan vidare kan avfärdas. Undertecknad är säkerligen bara en bland många, som ställt sig dessa och liknande frågor och undertecknad är säkerligen liksom mången annan *besviken* på att den officiella utredningen inte givit oss tillfredsställande svar på dem.

Med dessa inlägg betraktar tidskriften den förda debatten om utredningen rörande de administrativa frihetsberövandena som avslutad.